

podria entendre com a 'palanca', però com que no tinc altra notícia d'un tal derivat de VECTIS VIT m., no deu tenir sentit diferent dels altres llocs); identificat amb la *Clematis vitalba*; i amb lleon. *vidaquera*, ast. *vidaco* (Ponga), *vidagu* (Ponga), lleon. *vidaquera* (Homen. M. Alvar, tir. a p.).

Altres noms de planta d'aquesta arrel: *vidiella* 'Clematis ---' (DAG.), ll. vg. VITICELLA (REW, 9390),² var. *badiella* (Lab.; *vediella* comarc. 'cama de corda'). «Una nena cofada amb corona de *vediell*es --- — Oi que sóc maca?», Coromines (*Presons Imag.*, 143); «garlandes de *vidiell*es» id. (*Jardins de StPol*, O. C., 826b4); alt-emp. *badiel* 'Clematis' Llançà (1958), *bidiel* ross. (Sureda, 1959).

N'és variant amb repercussió de líquida el men. *vidriella* (DAG.), eiv. id. (*aringels* i *vidriell*es, Villangómez, *L'Any en Estampes*, 42); també és la forma valenciana (Cavanilles, *Obs.* II, 332): a la Vall de Gallinera em recomanaven suc de *vidriella* per matar un ulldepoll (1963), i *vidriella* vaig sentir a Montitxelvo i Llocnou de St. Jeroni (1563), com a nom de la mateixa planta (o la *vidalba*?); alterat en *ledriella* a la Vall d'Uixó (1962) amb un canvi d'inicial que recorda (a la inversa) el canvi de *lladriola* en *vidriola*; d'altra banda *vedriera*, nom d'una mata boscana a Lutxent (1962).

Suposant que sigui la mateixa, és possible que aquest surti d'un mossàrab *beñriela* (amb -LL- > -l-), i que també la *l* (< l-?) s'expliqui a base del mossàrab, on, en efecte, apareix VITICELLA amb el tractament mossàrab, més típic, de la *bañriella* (Simonet, *Glos. Moz.*, s. v. *bahajjella*). D'altra banda més al Nord el nom de la *vidiella* es presenta amb síncope, i tractament ben català de la consonant, en el tort. *bitzella* (AlcM) (cf. *donzella* DOMNICILLA); mentre que allí prop la *vadiella* ha pres el sentit de 'cordó umbilical' (Poboleda, *Bull. Cl. Pir. Tssa.* II, 171). *Vedriell*; *vidriell*. Gc. girondí *bedille* «cordon ombilical» (Moureau).

V. de Boí *vederra* (Masclans): que es pot explicar per dissim. d'un **vidiera* (amb -LL- > -r- segons la fon. pre-catalana conservada en aquestes valls per la toponímia, E. T. C. I, 136; II, 66). Passat que es partís d'una forma com el val. *vidària* 'llúpol' (= *humulus lupulus*, *hombrecillo*, *houblon grim pant*), Cavanilles (*Observ.* II, 328) (sufix -ARR arabitizat? o d'alguna forma d'arabització de ARDUÀ?), cf. castellà *vidarra* (DAcEsp. 1925); el gc. girondí «*bedille*: liseron des champs» (Moureau, *Pat. de La Teste*) parteix del dim. clàssic VITICŪLA.

D'aquest vénen descendents en bastants llenguatges romànics (REW, 9392); fr. ant. *veille* 'filaberqui', mod. *vrille*, llgd. *bedilho*, bearn. *bidelhe* 'rosca', port. *vedilba*, cast. *vedija* 'floc de cabells o de llana'. Amb aquest sentit ha estat també català: en un doc. ross. de 1379 «lana de remès, de fora la terra, item 3 pugesalia *vedile* lane de remès ---» i en un altre passatge del mateix text o mateix any, Alart (*InvLC*, s. v. *remès*) creu llegir «VIII pugès ab sia *vedile*» (amb lectura dubtosa de 3 lletres, però crec que llur bona lliçó deu

ser «pugesallia») text mig llatinitzat amb genitius femenins en -ae (*pugesalla* derivat col·le., de petites quantitats de llana). D'on el derivat *envedillar* (enrotllar en forma de *vedilla*): «negun aluder no gaus *envedillar* ramès ni vendre per anyl (l'anyel?), sotz pena de perdre lo dit remès que serà *envedillat*» a. 1388 (*Inv. LC*, s. v. *remès*) = cast. *envedijar*. Es mantenia a la vall de Ribes per aquest temps: «lana prima ab *vediyll* e pintanada --- lana miñana lavada, en *vediylla*, 26 lliures» a. 1380 (no deu existir un masculí *vedill*, sinó elisió), *BABL* VI, 473.

Vediyla pron. *vediya* en el Centre-Nord del Principat, i escrit avui *vedia* o *badia*: «dexava escapar entorn de son front, com raigs de flames, les crespades *badies* de sa cabellera negra», MrnVayreda (*Puny.*, I, IV, 94 (78)), o aplicat als brancs de trenat: «Los balears penjada duen, al braç, la fona, / trenada ab tres *badies* de cànem o de pell: / quan de sa roda encesa, que força y foc li dóna, / la pedra surt, brunzenta, o aterra o fa porrell» (*Passatge d'Annibal*, Canigó VII, 50); «la creu --- feta de dos tronchs encreuats, y lligats ab una *badia* de ridorta», Verdaguer, *Exc. i Vi.*, 101.14.

D'on el verb *esbadiar-se* (Verdaguer), del qual hem parlat vol. I, 534b42 (*BADALLAR*, cf. 538b22), que amb *esbadellar* (de *badall*) no té en comú l'arrel ni el sentit propi, per més que hi ha hagut influència: «sos cabells --- y las espatillas, / per hont, *esbadiant-se* a rulls, s'esbullan / ---», Verdaguer (*Colom*, p. 101, id. en la versió en prosa, n. 5); *esbadiat* 'destriat (pròpiament, separat en tres línies)': «en los retaulles de La Gleva --- vegi nèt, clar y *esbadiat*, des de'l principi a la fi, mon tema de *La Fugida a Egipte*, com l'arbre del símil de les tres branques: l'anada, l'estada y lo retorn», id., pròleg al poema.

En fi, de VITICŪLA és derivat un interessant mossarabisme balear *envitricollat*, -collar-se, -collar, 'enredat, embullat, complicat' mall. (i segons AlcM men.). Recollit primer pel DAMen: «llar: embolicar, enredar, enmarañar y enzarzar; meter chismes y enredos para indisponer los ánimos; refl. *embolicar-se*, por enredar-se, *envedijarse*; confundirse; lat. *rixari*: dicese --- cuando nace de riña o quimera»; el DAG. només «*envitricollat*, Mallorca: enredat, embolicat»; Tarongí només remet a *embolicar*; manca DFgra., FebrCard. Notem que Moll s'ha abtingut sempre d'indagar-ne l'etimologia (almenys res en AlcM ni en el Supl. al REW).

Mot molt usat per AMAlcover (sovint, en el BDLC, referint-se a qüestions difícils, p. ex. *escorcoll envitricollat*, BDLC VI, 147); i ja va usar-lo en les seves *Contarelles*, de 1885: «--- En *Gostinoto* ---, no 'u crech que le-hi vegem, capellà. —Capellà?... ab una capellana. Sabs que 'u és de llambriner! ---. ¿Y que t'en admirarias que per Ciutat estigués *envitricollat* ab qualcuna? —Fia-te'n --- no deu haver desoblidat na Marieta ---» (267.7f. = s, 319); també en inf., i amb el sentit de 'complicar-se, barrejar-se': «s'hi hagin d'*envitricollar* ses passions de mala rel» (s, 173). AlcM hi afegeix una cita de les *Glosades* de l'Amo En Santandreu: «una llengo molt *envitricollada*», en *La Roque-*